

Arxiu Històric de l'Hospitalet.
C/Joan Pallarès s/n.
08901- L'Hospitalet.

Persona entrevistada: Helena López Compte (1), i a vegades intervén la seva tieta Quimeta Vila Ferrer (2).

Data: 23-12-2008.

Projecte: **Fàbrica Tecla Sala.**

Entrevistadora: Cristina Propios.

Durada: 90 minuts.

Signatura: Ot8

CARA A:

Estem avui amb la senyora Helena López Compte, que ara tenim la sort de que està al barri de Sant Josep però viu a França. On va néixer vostè?

1: Vaig néixer aquí a l'Hospitalet, al Poble Sec...

2: Ara ha canviat molt tot, abans era com un poble.

Però Poble Sec no és de Barcelona?

1: No, estava a l'Hospitalet, eren casetes baixes, i després van venir a viure al carrer Baró de Maldà, jo tenia sis anys.

Això que diu del Poble Sec és per la Florida?

2: Sí, ara l'han ajuntat tot.

I els seus pares eren també de l'Hospitalet?

1: No, la meua mare va néixer a Benicarló i el meu pare a Múrcia però no sé a quin poblet.

Va marxar a França molt joveneta?

1: No, ja tenia 27 anys.

Vostè ha treballat a la Tecla Sala. Quan va començar?

1: Amb 14 anys i vaig acabar amb 22, quan em vaig casar, vaig continuar encara una mica però després vaig deixar la fàbrica.

Com va entrar a treballar a la fàbrica, coneixia algú?

1: No, no, vaig anar i em van fer entrar...

2: No té a veure el teu "tio"?

1: No, tieta... Quan jo vaig entrar treballàvem junts, em feia la vida impossible per ser la seva neboda, ens manava, era l'ajudant de l'encarregat. Li vaig dir: "Mira tiet, jo t'estimo molt però me'n vaig als aspid". Perquè no podia bellugar-me! Sempre estava: "Quieta, eh?" Per ser la seva neboda pagava! Vaig estar vuit anys amb ell, em vigilava igual, estava a la mateixa sala, però jo estava als aspid i aquí hi havia més màquines.

Què és això dels aspids?

És una màquina que fa voltes i enganxava amb el fil, les bovines estaven a l'altre cantó, jo feia el fil, després posàvem un "tubo" de ferro, li donaven la volta, ho lligàvem i ho posàvem dins de caixes i anàvem a pesar-lo.

Quan vostè entra als 14 anys quina feia feia?

Feia els "tubos" aquests de fil, els pesàvem... perquè el cotó estava abaix de tot, entrava el cotó i surtia el fil.

I per fer aquesta feina necessitava tenir alguna formació per sapiguer com anava la màquina?

No.

Va arribar, li van explicar...

Em van explicar com tenia que fer-ho, no hi havia formació a ningú, de col·legi no coneixíem.

Eren moltes dones fent aquesta feina?

Tot eren dones! Els homes treballaven abaix. Hi havia homes, els que pesaven el fil i que el feien marxar. Hi havia el meu tiet, l'encarregat i un noi jove, la resta eren dones.

Hi havia diferents categories de feina dels treballs? A lo millor si eren més petites tenien un altre tipus de feina...

No, no, no.

Amb 14 anys podia fer totes les feines.

Sí, i quan teníem el caixó ple teníem que portar-lo i allò pesava, eh? Hi havia bobines petites que es posaven dretes per fer aquest fil, i agafaves les caixes i era com pedra això, eh?, i a vegades estaven mullades i quan el passàvem per fer els mascles d'això ens fèiem mal, tenia una durícia aquí. Quan estava sec no et tallava però quan estava mullat...

I no hi havia alguna protecció?

No n'hi havia res! Hi havia les mans!

I anaven d'alguna manera vestides?

Ens donaven una bata blava amb les inicials vermelles i tota la setmana portàvem això. I teníem un vestit pel diumenge.

Vostè diu que va treballar vuit anys.

Vuit anys.

I quin horari feia?

Començava a les cinc menys quart i acabava a la una i mitja. Teníem mitja hora per esmorzar al matí i prou.

Hi havia torns o tothom feia aquest horari?

Jo estava al tercer pis que era on s'acabava, però hi havia etapes, hi havia abaix les màquines pel cotó i abaix les començaven ja a arreglar per fer el fil, i després hi havia el primer pis. Hi havia abaix, un pis i dos pisos, al primer pis hi havien màquines però no vaig entrar mai a dintre, eren per preparar el cotó perquè nosaltres poguessin fer el fil.

També eren dones?

També eren dones.

I els homes que treballaven quines feines feien?

Feien les feines més dures, bellugaven el cotó, i abaix no sé què més passava, jo li puc enraonar del segon pis, perquè quan ens obrien les portes per sortir no anàvem a veure què feien les altres, ens escapàven corrent. I quan sortíem ens registraven una miqueta perquè no ens emportessim el fil. Hi havia un porter que vigilava.

A l'estiu que feia una calor terrible hi havien senyores que portaven la roba blava blanca de tant que suaven. Hem patit, quan obrien la porta de matí i teníem que entrar era terrible, però teníem que entrar.

M'ha dit que feien un descans per fer un petit esmorzar. I si tenien ganes d'anar al water?

Estàvem vigilades també, eh? No ens deixaven estar gaire temps al wàter. A vegades al matí, que teníem son, anàvem al wàter i ens assentàvem allà i ens posàvem contra la paret així però uns minuts, eh?, perquè hi havia el senyor que ens vigilava.

D'aquests vuit anys que vostè va treballar a la Tecla Sala va fer algun canvi de feina?

No, vaig canviar perquè vaig voler però després sempre vaig fer la mateixa feina.

Com es deia aquesta feina?

Es deia els àspids, que encara sommio de tant en tant. Al final m'agradava.

Com recorda l'espai de la fàbrica? A la Tecla Sala m'han comentat que hi havia també com una escola bressol, que la senyora Tecla Sala...

A la senyora Tecla Sala no la vam conèixer nosaltres, vam conèixer al nebot, que feia de metge.

Es deia Solanich?

1: No em recordo com es deia.

2: Crec que es deia Solanich

1: Una vegada vaig necessitar anar i em va dir: "Vostè no té res. Hi ha més malalts que vostè". Vaig anar pels genolls, els tenia molt amples i vaig anar a veure'l i em recordo que em va contestar això, perquè en aquell moment hi havia molta tuberculosa.

A la Tecla Sala hi havia aquest espai per escola bressol per cuidar els fills de les dones treballadores?

No, no hi havia res!

Vostè de quin any a quin any va treballar?

Vaig entrar amb 14 anys i vaig sortir amb 22. Vaig néixer al 33... No, vaig entrar al 47 i vaig estar vuit anys, fins al 55, i no n'hi havia res.

Doncs m'han dit que la senyora Tecla Sala havia format un espai perquè els fills de les treballadores poguessin estar allà, i que n'hi havia una biblioteca...

No, ens vam posar els dutxes, i els dissabtes anàvem a prendre la dutxa, però d'això no hi havia res. Després quan vaig marxar ella ja era morta, era vella, una senyora gran, no la vaig conèixer.

Però què es deia d'ella?

Tenia bona reputació, una vegada ens van regalar roba i després ens donaven les bates per treballar... però no la vaig veure mai, no la vèiem.

Ella no estava per allà.

No, no. Sé que un dia va haver-hi una vaga i la policia va entrar i va tirar "tiros" a l'aire però nosaltres com que estàvem al segon pis...

I això quin any era?

1: No m'en recordo.

2: Deuria ser en temps de la guerra.

No, després, no?

1: En temps de la guerra tenia tres anys jo, tieta.

2: Doncs a final de la guerra.

1: Però si jo tenia 14 anys!

Si va començar a treballar a la fàbrica al 1947 i va acabar a l'any 1955... I era una vaga per quina raó?

Com sempre per Franco. La policia va vindre a la fàbrica i no podíem sortir, eh? Però es va acabar desseguida, no va durar.

Però què demanaven? Es van tancar totes les dones?

La fàbrica, la policia havia rodejat la fàbrica. Van fer vga perquè van demanar més cèntims o lo que sigui, jo no me'n recordo d'això perquè era molt joveneta, però sé que vam estar rodejats per la policia. Abans tota la propietat estava rodejada d'una paret alta.

Estava com tancada.

Sí, la porta es tancava però la fàbrica estava rodejada d'una paret alta, potser tres metres.

I a la caseta aquesta que hi havia?

Això era pel porter que ens registrava i ens vigilava.

Hi havia moltes dones treballadores a la fàbrica que fossin parents, filles, mares...

Hi havia de tot, quan jo vaig entrar hi havien dones joves que es barallaven entre elles i tot això, però es va acabar desseguida.

Perquè discutien?

Hi havien rivalitats o el que sigui, i després no, no es veia res de dolent, nosaltres treballàvem, sortíem i a l'endemà una altra vegada a treballar.

L'espai on treballaven era...

Era una sala.

I havia llum?

Sí, era molt gran, tot lo que és la fàbrica diguessim, tot era una sala i allà hi havia totes les màquines. Hi havien tres classes de màquines.

Hi havia alguna diferència entre les dones que utilitzaven una màquina i una altra?

No, tot ho podies fer, una cosa i l'altra.

I quins noms tenien aquest tipus de feina?

Estava l'àspid i no me'n recordo de més... Eren màquines.

Recorda que hi hagués accidents o perill?

Sí, una vegada em vaig enganxar el dit i l'oncle va baixar corrents a l'infermeria. Cada dissabte teníem que netejar les màquines, la grasa de la roba i tot, i al netejar l'àspid em vaig deixar un dit a dintre, i aquest dit sempre em fa més mal que l'altre. I quan ja vaig tenir el dit allà dintre dic: "Ara què faig? No puc esperar a que vingui el metge a treure'm el dit d'aquí perquè em farà més mal". I vaig engegar cap endarrera i va sortir el dit i vaig agafar el davantall i amb les mans així em vaig baixar a l'infermeria. El meu oncle estava espantat que m'hagués quedat sense dit però no, em van treure l'ungla i després em va créixer.

Però nosaltres no hem tingut mai un accident "grave", que jo hagi vist. Les màquines de l'altre costat que hi havia al començament eren perilloses. Una noia es va agafar el pantaló i se l'emportava dins, i em sembla que el meu oncle va parar la màquina. I jo tinc una amiga que va treballar a l'altra fàbrica i li van tallar el braç per un accident. Era així, però no erem desgraciats, teníem sempre un moment per riure, eh? Cantàvem, encara que hi havia el soroll de les màquines.

Ah, sí? Mentres estaven treballant anaven cantant?

Cantàvem, tot el dia cantàvem, perquè el dia era llarg, eh?

I s'ajudaven entre les treballadores?

Sí, si hi havia alguna cosa sí. Hi havia bon ambient, no hi havia discussions ni ningú que no estigués content, no. Totes estàvem enamorades del mateix noi! Què guapo era aquell noi! Tothom el volia!

I se'n recorda quin era el sou?

Em sembla que eren cent pessetes. Nosaltres com que treballàvem a preu fet...

Què vol dir?

Contra més fas més guanyes.

Però anava per peces de roba?

No era roba era fil. Quan omplíem una caixa la portaven a pesar i segons lo que pessava això guanyaves, es pagava per setmana, cent pessetes per setmana, que en aquell moment era molt.

Per fer uns d'aquests paquets quant temps trigaven?

No sé... no gaire, dues caixes per matí.

La gent que treballava a la Tecla Sala eren majoritàriament de l'Hospitalet o també hi havia d'altres llocs?

De l'Hospitalet, jo vivia a Collblanc i baixava fins aquí a peu, eh? Normalment era gent de la zona, potser de tres kilòmetres.

Hi havia algun transport?

No, a peu, a peu.

Abans ha comentat que hi havia un servei d'infermeria. Quins serveis més tenia la fàbrica? Hi havia menjador?

No, menjàven al costat de les màquines.

I quan temps podien estar esmorzant?

Miri, nosaltres quan tocava el "pito" per acabar encara teníem feina, ho buidàvem tot, carregàvem tot i ho preparàvem tot per després d'esmorzar no perdre el temps. Així que ens quedava un quart d'hora. I al matí igual, abans de començar ja ho arreglàvem tot per no perdre temps. Teníem de perdre el menys temps possible per poder produir més.

Com era la relació entre els homes que treballaven? Coincidien en algun espai de la fàbrica homes i dones o no? Les dones treballaven com diu vostè a la sala...

I els homes manaven. (Riu...)

La relació està clara.

I com les dones no som gaire bones doncs els homes pobres... (Riu). Tenien que tindre un caràcter ben trempat perquè som dolentes les dones, eh?

Què feien?

Jo no perquè no d'això, però n'hi havien que com que volien guanyar més o lo que sigués doncs li feien un somriure maco als homes, però jo no vaig veure res d'això al temps que jo vaig treballar.

Quan et donaven el fil si et donaven el més maco era millor, ho treballaves més bé.

Hi havia molta diferència entre un fil i un altre?

Sí, segons si estava més mollat ho treballaves més bé, i a vegades t'havies d'esperar perquè no pujava depresa...

Abans parlava de que hi havia un encarregat. Dins del grup de dones que estaven a les màquines hi havia alguna encarregada?

No.

O sigui, que per sobre seu hi havia un encarregat...

I ja està, i l'ajudant de l'encarregat.

I després ja els amos.

Sí, després hi havia el despatx amb els secretaris i tot això. Hi havia l'encarregat, el segon, aquest noi que feia pujar el fil al muntacàrregues i després quan anaves a pesar-lo dos homes que marcaven, en total uns cinc homes, i de dones eren moltes, eh? O sigui que pobres, no tenien força, però ens respectaven, eh? Quan volien escapar-se per xerrar una miqueta també ho feien com nosaltres, que ens deien: "Nena, al teu "puesto"! No eren dolents.

Si alguna dona treballadora tenia alguna filla, germana... o alguna dona volia entrar a treballar era més fàcil si tenia família a dins o no?

No crec perquè no hi havia mares i filles.

I quan volies anar a treballar et feien alguna prova o entraves i ja està?

Anaves al despatx preguntaves si hi havia feina i ja està, no et demanaven res especial. Entraves a treballar i et posaven a una màquina.

De l'època de la guerra civil, ja sé que vostè no treballava a la fàbrica, però ha sentit parlar de si es va col·lectivitzar la Tecla Sala?

No sé. Jo he sapigut moltes coses però no aquí, perquè primerament teníem que treballar perquè no podíem fer altra cosa per guanyar una mica i viure. Jo treballava a la fàbrica però quan sortia anava a treballar a un altre lloc.

A on?

A Rocafort, en un lloc que tallaven roba pels mecànics, per les fàbriques i tot això. Així que no teníem gaire temps de res més, a les tres de la tarda entràvem a treballar fins les cinc.

Treballava tot el dia.

Tot el dia, i això tot el món, eh? I si era necessari fins el diumenge! perquè no guanyàvem bastant, eh?

Hi havia alguna diferència entre treballar a la Tecla Sala i a aquest altre lloc, en quan al tractament?

No, és veritat que treballàvem molt per guanyar poc però no coneixíem una altra cosa i per això no podíem jutjar, perquè a totes les fàbriques els sous eren semblants. La mama treballava a una altra fàbrica no gaire però no vam sentir mai res de... Ja tenia bastant preocupació de treballar per poder viure. No és com ara que és més fàcil per tot el món, en aquell moment era més difícil.

I vostè quan es va casar encara va treballar?

Una mica i després ho vaig deixar, i em fa l'efecte que no va durar gaire temps en tancar la fàbrica. I mira, ara com que venia a casa la tieta vaig passar per la fàbrica.

A França va continuar treballant?

Sí, vaig continuar treballant, jo sempre he treballat.

A fàbriques també?

No, vaig entrar en una fàbrica però com que tenia una filla era impossible, i era més fàcil per mi fer feines, que podia estar a casa algunes hores i tot.

Les dones que treballaven a la Tecla Sala i tenien fills com s'ho feien?

Hi havien les iaies i els iaïos, t'ho feies així.

I les metxeres què eren?

Les metxeres? Es que fa ja 50 o 60 anys... No sé... Penso que era la primera part del procés, com que el fil era de cotó penso que les metxeres començaven a agafar el cotó i fer-ho més finet per poder fer el fil. Tinc una cunyada que estava treballant al primer pis de la Tecla Sala i penso que feia això, no sé.

Hi havia sindicats a la Tecla Sala?

No... Un dia el meu germà ens va explicar que havia tingut un problema a la fàbrica i havia anat al sindicat i li va sortir el director de la fàbrica. I va pensar: "Què vinc a fer aquí? Si és el director de la fàbrica!" I es va quedar així.

I la vida social dins de la fàbrica? Hi havia moments de relació entre treballadors i treballadores fora de la fàbrica, per anar d'excursió o fer coses conjuntes?

Jo no ho he vist mai, eh? Potser després, no sé.

Clar, vostè el procés de tancament ja no ho va viure.

No.

I sap alguna cosa perquè li van explicar després? Vostè ja estava a França però va seguir la història?

No, perquè jo sóc una solitària. Al matí quan venia a la fàbrica sempre era la primera, no hi havia ningú a la porta, i quan les meves companyeres que treballaven em deien: "Vine a buscar-me". Anava i estaven dormint així que marxava, era una solitària...

Què recorda del voltant de la fàbrica?

No hi havia res, camps i el pont que hi ha ara, i em penso que una font a l'altra cantó de la carretera... Sempre arribava a la feina i estava tancat i em quedava a la font, i un dia em torno i veig al meu pare: "Què fa el papa aquí a aquestes hores?" M'acosto, li faig un petó i me'n vaig a la porta, i quan arribo a casa la mama diu: "No has vist al teu pare aquest matí?" "Sí, què feia allà?" "Et seguia". "Em seguia? I per què em seguia?" "Perquè diu que no és possible que la meva filla no tingui un nuvi perquè se'n va massa contenta a treballar aquesta noia!" I em va seguir per veure si hi havia un noi que m'esperava al carrer. I jo tan tranquil·la. El meu pare era "urbano".

Jo no he tingut mai por però les meves amigues tenien molta: "Vine a buscar-me". "No, perquè quan arribo estàs dormint". I un dia amb la meva amiga, que aquell dia es va aixecar, havia un senyor que em seguia i diu: "Mira, mira Helena, ens segueix". "Doncs deixa'l estar". I ella agafa les seves tisores que teníem pel fil, i diu: "Vingui cap aquí que li tallo!" I jo com una tonta: "Deixa'l estar". I un dia el meu pare diu: "Aquell senyor que et segueix al matí, el veus?" "No, jo no miro si ve o no darrera meu". I diu: "No el veuràs mai més". Va anar a trobar-lo i li va arreglar la corbata! Passaven coses així, però no era dolent. Jo no he tingut mai por, sempre he anat sola.

I quan arribaven les dates de Nadal a la fàbrica feien algun regal als treballadors?

1: No...

2: No, no es feia, només els hi regalaven als "urbanos", que a vegades els veies dirigint i al voltant tenien ampolles de xampany i altres regals. Era l'única cosa.

1: No existia ni setmana doble ni res, et pagaven lo mínim. Teníem que treballar per aixecar Espanya, però clar, com que no coneixíem una altra cosa... Després sí, quan he conegut una altra cosa això ha canviat.

2: Quan et vas casar vas continuant treballant?

1: Molt poquet temps, tieta. Vaig tenir la nena tres anys després de casar-me, i ja no vaig treballar a la fàbrica, perquè el meu marit treballava i li donaven per la dona, la dona no tenia que treballar, i la meva sogra em diu: "Que bé que hagis deixat el treball perquè així en Paquito podrà tocar aquests cèntims que li donaven per la dona".

Això a França?

1: Aquí, aquí. I jo com una tonta vaig deixar la fàbrica.

2: Li donaven com punts?

1: Li donaven "algo" cada mes per la dona, la dona no treballava.

2: Em recordo que li donaven "algo" com si fossin punts.

1: No sé.

Perquè això dels punts què era, que després podia fer alguna cosa amb això?

2: Li donaven més cèntims...

1: Jo com que no estava casada no ho sé, no l'he vist. A aquesta fàbrica eren mecànics i ajustadors, però no he vist mai això, com que no treballava mai no ho vaig veure mai.

2: Jo ho sé perquè quan vem posar la botiga no la vem posar a nom meu perquè si no no cobràvem aquests punts.

1: No ho sé, no debia ser gaire, però "bueno".

2: Ara, si treballaves no però si no treballaves sí, i va posar la botiga a nom d'ell perquè jo pogués cobrar això.

1: Penso que al poc temps després de marxar ja van tancar la fàbrica, ja no hi havia tanta feina. I me'n vaig anar cap a França, era més fàcil la vida, havies de treballar molt com a tots els "puestos" però la vida era una mica més fàcil.

Molt bé, doncs moltes gràcies, si vol afegir alguna cosa més.

1: Hagués volgut dir més però ja fa tants anys que no me'n recordo, però sí estic segura que no hi havia ni menjador ni serveis de res, menjàvem al costat de la màquina i només teníem un quart d'hora.

2: El 18 de juliol us pagaven el dinar.

1: Tieta, a mi no m'han pagat mai el dinar el 18 de juliol...

2: A Can Trinxet sí que ho donaven.

1: A la Tecla Sala no... Jo sé que va entrar la policia i no deixava sortir de la fàbrica i que van tirar "tiros" enlaire, d'això me'n recordo! La policia depresa va tancar-ho tot, jo sé que hi havia gent que portava el d'allò dels plàtans i anaven al tranvia i feien una mica de soroll, però no va durar dos hores.

Què portaven?

1: Els homes agafaven la barba dels plàtans i amb això es barallaven amb la guàrdia. No tenien res, pobres. Quan agafàvem el tramvia si parlàvem el català ens deien: "Hable usted como los humanos, usted habla como los perros".

2: Al meu marit li van donar una bufetada per parlar el català, els grisos.

1: Eren temps durs, molt durs.

2: Així que va començar a parlar el castellà.

1: I com que no sabíem enraonar en espanyol, ja veus la pena que teníem! A Catalunya el govern de'n Franco va cremar tots els llibres catalans, estava prohibida la sardana, enraonar, tot.

2: Ja s'ha passat.

1: Hi havia criatures que feien una pena, pobres, potser tenien els meus anys però jo els veia més petits i jo li deia a la mama amb 14 anys: "Mama, quan me'n vaig a les quatre del matí veig als nens, pobres, que van a treballar". Treballaven a la fàbrica del vidre. I la mama em deia: "Però filla meva, si tu tens menys anys que ells". Però jo no ho veia, jo veia aquesta criatura anant a treballar.

A la Tecla Sala hi havia més petits de 14 anys treballant?

1: No, no.

A d'altres fàbriques sí?

1: Potser, jo els que veia em semblava que tenien menys de 14 anys, però anaven a treballar a la fàbrica del vidre, però a la Tecla Sala no he vist mai més petits. No era permès. El papa era guàrdia, i jo vaig començar a treballar que encara no tenia 13 anys, eprò no era a aquesta, tenia que anar a l'Avinguda Tibidabo, agafar dos tramvies, m'aixecava a les tres del matí per anar a treballar a aquesta fàbrica, i quan vaig tindre els 14 anys el papa va venir

a demanar-els-hi i li van dir: “No, quan tingui els 14 anys sí, però ara no”. Però vaig treballar a una altra, una fàbrica de jerseis que hi havia després de Gràcia, dos tramvies agafava. La Tecla Sala em sembla que era molt sèria, perquè ja li dic, hi havien noies que eren molt desvergonyades, es barallaven i tot, i jo no estava acostumada a això, però ja no les veia mai més aquestes noies, potser les van acomiadar.

Se’n recorda d’algun cas més que haguessin acomiadat a les treballadores?

No, no, no hi havia escàndol, no, no es veia res, era un lloc seriós, al menys al meu pis, eh? El tiet era dur però... Sempre hi ha una que vol més que una altra, però jo no he vist mai problemes entre homes, dones... M’ensenyaven a ballar sardanes, quan l’encarregat estava d’esquenes... Estàvem cansades, jo em llevava a les quatre del matí i treballava fins les vuit i les nou de la nit, tenia son, i la màquina se n’anava i llavors me n’anava a rentar la cara.

Vostè estava sempre pendent de la màquina?

Sempre, perquè si es trencava un fil havies de parar la màquina i lligar-ho, fer un nus i després quan s’acabava plegàvem la màquina, trèiem tot el fil i tornàvem.

I això de les sardanes que deia, qui l’ensenyava?

Era una noia, que jo estava així, hi havia el “pasillo” i el tiet vigilava, tenia que pujar i baixar, i quan teníem un moment ballàvem la sardana. Cantàvem molt i rèiem.

Les deixaven cantar, no n’hi havia problema?

No hi havia cap problema, no. Una em va ensenyar a cantar “El danubio azul”, tenia unes ungles més maques, era petiteta... Tot el dia cantàvem, diuen: “Cuando el español canta... está jodido porque le falta”. És així, però com que no coneixíem una altra cosa no estàvem malament.

De nit, tieta somnio que estic treballant a l’aspid. Era molt dur aixecar-se a les quatre del matí, i amb 14 anys. La mama em feia “toc-toc” a la paret i au, vinga! I a la nit quan tenia que resar... em dormia.

Sortien moltes parelles de la Tecla Sala?

Sí, sí. Aquell noi que t’he parlat que era tan maco, totes les noies estaven bojes per ell i una li portava un pastel, l’altra li portava un bombón, i jo no li portava res i ell venia darrera. Jo tenia ja nuvi, i es va casar amb una noia que estava molt enamorada d’ell. Hi havia moltes dones casades ja... Ara a vegades penso: “No em trobo amb ningú que hagi treballat a la fàbrica!” Ha canviat tant! Això és la joventut que hem passat, treball, treball, treball... i ara la joventut no sap lo que és treballar. Vosaltres no tindreu mai records de res perquè no feu res, el cotxe, el cotxe i el cotxe, si no teniu el cotxe ja no teniu res. De què parlareu quan sigueu vells? Explica’m!

Moltes gràcies.

